

طراحی محیطی و تأثیر آن در پیشگیری جرم در فضاهای پیراشهری کلانشهر کرج مورد: هشتگرد

پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۴/۰۲

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۲/۲۲

صفحات: ۱۴۵-۱۵۸

محمدعلی عامری؛ استادیار گروه امنیتی و دفاعی، پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی، ناجا، تهران، ایران.
هدایت سیاح البرزی؛ استادیار گروه حقوق، دانشکده انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین، ناجا، تهران، ایران.
محمدرضا سلیمی سبحان؛ استادیار گروه جغرافیا، پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی، ناجا، تهران، ایران.
مصطفی بالی چلندر؛ کارشناسی ارشد گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره)، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده
فضاهای شهری یکی از تأثیرگذارترین عوامل در هدایت الگوهای رفتار فردی و اجتماعی افراد هستند. تمامی رفتارهای انسان در فضاهای معینی شکل می‌گیرد که بستر رفتار به شمار می‌آیند. از سوی دیگر، با افزایش رشد شهرنشینی در بسیاری از نواحی ایران، مشکلات و نارسایی‌های زندگی شهری افزوده شده است. از جمله این مشکلات می‌توان به افزایش جرم و جنایت در مناطق پیراشهری اشاره کرد. از همین رو، با طراحی محیطی محیط می‌توان از بروز جرم در این مناطق تا حدی جلوگیری کرد. در این راستا، هدف پژوهش حاضر، طراحی محیطی و تأثیر آن در پیشگیری از جرم در فضاهای پیراشهری کلانشهر کرج مبتنی بر رویکرد CPTED در هشتگرد می‌باشد. روش تحقیق توصیفی و تحلیلی، مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و میدانی می‌باشد. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS، مدل FAHP استفاده شد. به منظور مطالعه عمیق (تأثیرات طراحی محیطی و در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد)، از آزمون رگرسیون استفاده گردیده شد. نتایج نشان داد، طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد تأثیر مثبتی دارد. در ادامه نیز به منظور ارتباط بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد، از رگرسیون چندگانه خطی استفاده شد. نتایج نشان داد، میزان همبستگی بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد برابر با ۰/۶۸ درصد است، این مقدار گویای همبستگی قوی بین دو متغیر می‌باشد. در نهایت به منظور رتبه‌بندی شاخص‌های (طراحی محیطی) از تحلیل سلسله مراتبی فازی (FAHP)، استفاده شده است. نتایج نشان داد، به ترتیب شاخص‌های کنترل دسترسی با وزن ۰/۲۳۵، نظارت طبیعی با وزن ۰/۲۲۱ تقویت قلمروهای طبیعی با وزن ۰/۱۸۹، حمایت از فعالیت‌های اجتماعی با وزن ۰/۱۵۴، تعمیر و نگهداری با وزن ۰/۱۳۴، بالاترین و پایین‌ترین رتبه را در کاهش میزان جرم‌خیزی در منطقه پیراشهری هشتگرد به خود اختصاص داده‌اند.

واژه‌های کلیدی:

طراحی محیطی، جرم، فضاهای پیراشهری، هشتگرد

salimi_geo@yahoo.com¹

نحوه ارجاع به مقاله:

عامری، محمدعلی. سیاح البرزی، هدایت. سلیمی سبحان، محمدرضا. بالی چلندر، مصطفی. ۱۴۰۰. طراحی محیطی و تأثیر آن در پیشگیری جرم در فضاهای پیراشهری کلانشهر کرج مورد: هشتگرد. مجله توسعه فضاهای پیراشهری. ۱(۵): ۱۴۵-۱۵۸.

امنیت از نیازهای اولیه انسان است که نحوه پاسخگویی به آن تأثیر مستقیم بر نحوه توسعه و پیشرفت فردی و اجتماعی دارد. امنیت در نواحی و محلات مسکونی به افزایش سطح کمی و کیفی رفاه در آن‌ها منجر شده و زمینه را برای شکل‌گیری تعامل ساکنان در محیط شهری فراهم می‌کند (Crowe, 2000, 25). به عقیده زو کین، بارزترین تهدید برای فرهنگ عمومی نگرانی‌ها و ترس‌های ناشی از تهدیدات و هرج و مرج‌های بی‌نظیر ضرب و شتم، شورش‌های ناگهانی، جنایات نفرت‌انگیز و نظایر این‌ها است که حضور در فضاهای عمومی شهر را دچار تهدید می‌کند. مردم در فضاهای شهری با انواع تهدیدها مانند جرم، تروریسم، آلودگی آب‌وهوا، زلزله و سیل، تداخل حرکت وسایل نقلیه و پیاده‌ها روبرو هستند. از این‌رو زو کین در کتاب فرهنگ شهرها می‌گوید، فضاهای شهری به اندازه کافی برای مردم امن نیستند، تا آن‌ها در خلق فرهنگ عمومی مشارکت داشته باشند (Zukin, 1995). تقریباً از دهه ۱۹۷۰ میلادی و به دلیل رشد شتابان جمعیت شهری و افزایش بی‌رویه ناهنجاری‌های اجتماعی در شهرها، توجه ویژه‌ای به بررسی‌های مکانی جرائم شهری به وجود آمد. سپس موضوع پیشگیری از جرائم بسط داده شد و به پیشگیری از جرائم از طریق طراحی محیطی توجه ویژه شد. تا آنجا که برخی طرفداران جلوگیری جمعی از جرم، نظر جیکوبز را در نظم اجتماعی طبیعی و غیررسمی انتخاب نموده‌اند و هیچ نیازی به نهادهای ثانویه همچون پلیس برای کاهش ترس نمی‌بینند. در سال ۱۹۶۱ جین جیکوبز موضوع وحشیگری خیابانی را مورد بررسی قرار داد. او معتقد بود مشکل عدم امنیت و افزایش جرم در بسیاری از نقاط شهری، گروه‌های جمعیتی بزهکار یا فقر نیست بلکه آن‌ها به‌عنوان یک نقطه شهری، از نظر فیزیکی قادر به اعمال امنیت و سرزندگی ناشی از آن نیستند (جیکوبز، ۱۳۸۶). بنابراین فضای شهری امن در مقابل فضای شهری ناامن قرار می‌گیرد. ناامنی از دو جنبه عینی و ذهنی مطرح می‌گردد. عینی شامل ناامنی از جمله سرقت، قتل و غیره است و ناامنی ذهنی شامل قضاوت در خصوص امنیت یک مکان است (صالحی، ۱۳۸۷، ۱۰۷). منظور از فضای شهری امن تأمین احساس آرامش و آسایش داخل بناهای مسکونی در فضاهای شهر است (امیر یاراحمدی، ۱۳۷۸، ۱۵). بنابراین، امروزه با توجه به رواج ناامنی‌های اجتماعی، موضوع جرم، ضرورت یافته است. با وجود اینکه مسئله جرم در هر جامعه مقوله‌ای پیچیده و دارای ابعاد متنوع و متعدد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی است (صدرالسادات و همکاران، ۱۳۹۷)، نباید برای تأمین این نیاز از نقش و تأثیر فضاهای پیراشهری غافل شد.

ظهور مفهوم پیراشهر، حاصل محدودیت‌های ساختاری مفاهیم است. این مفهوم، توصیف‌های نزدیک شهرها است که طیف وسیعی از ویژگی‌های شهری و روستایی را بازنمایی می‌کند (کرمی و همکاران، ۱۳۹۸، ۲). پدیده پیراشهر، محصول تشدید تحولات اجتماعی فضایی بر مبنای منطق و دیالکتیک انباشت و چرخه فضایی سرمایه و فرایندهای جهان‌شمول شهری شدن است (Harvey, 1973, 1982, 1989, 2006)، نواحی پیراشهری، گونه‌ای از اشکال سکونت‌ی است که در ارتباط با گسترش افقی، خزش دامنه توسعه عملکردهای شهری، در اراضی و فضاهای روستایی ایجاد می‌شود (Piorr and et al, 2012, 10).

در این راستا، در سال‌های اخیر بسیاری از مناطق شهری ایران بر اثر مهاجرت‌های روستایی-شهری، شهرنشینی ناقص و تحول نیافته‌ای را که حاصل سرمایه‌داری نفتی بوده، تجربه کرده‌اند، و رشد بی‌رویه شهرها نه تنها منظر شهر را دگرگون کرده است بلکه با ساخت و ساز و طراحی نامناسب محیطی، سبب ناامنی در این مناطق شده است. در این

راستا، هشتگرد در گذر زمان جزء مناطق پیراشهری شده است. منطقه پیراشهری هشتگرد، همچنان در معرض جرم و ناامنی قرار دارد. همچنان این منطقه دارای یکسری نقاط کور در درون خود دارد که این امر بخصوص در شب سبب تشدید جرم در محیط می‌شود.

در مقوله ایمنی و کاهش جرم، اشاره به موارد و عوامل محیطی است که در صورت عدم تأمین شرایط مطلوب وقوع حوادث اجتناب‌ناپذیر است و خطرات به صورت بالقوه و بالفعل جان و مال حاضران، عابران و ناظران را تهدید خواهد نمود و مؤلفه امنیت نیز اشاره به جرائم علیه اشخاص و اموال آن‌ها دارد که در صورت عدم تأمین شرایط پیشگیری‌کننده، اموال و جان حاضران، عابران و ناظران را به صورت بالقوه و بالفعل تهدید خواهد نمود. یک فضای شهری امن در معنای کامل آن شامل هر دو مؤلفه فوق‌الذکر می‌شود و شرایطی که از فصل مشترک این دو به وجود آید را می‌توانیم به عنوان فضای شهری امن توصیف کنیم (Rothrock, 2010, 9). در این راستا، گفته می‌شود که جرم یکی از مسائل اصلی تهدیدکننده کیفیت زندگی شهری است، به همین دلیل افراد از مکان‌هایی که توأم با خطر شخصی و جانی است دوری می‌جویند (Blobaum and Hu-neck, 2005, 465). در این میان پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی بر این فرض استوار است که با طراحی صحیح محیط می‌توان علاوه بر بهبود کیفیت زندگی، از میزان جرائم نیز کاست (Park, 2010, 23). ایده اصلی تأثیر فضاها در خشونت و پیشگیری از خشونت از طریق تغییر محیط، برای نخستین بار از سوی نیومن و جیکوبز شکل گرفت. کل هدف این ایده، کنترل جرم قبل از کنترل مجرم بود. چشمان محقق بر روی فضاهای فیزیکی متمرکز بود و رابطه فضا با جرم پرسش اصلی بوده است. به عبارت دیگر، اگر محیط به نحوی طراحی شود که بتواند موجب بهبود نظارت افراد شده، تعلق ساکنان آن را به قلمرو خود بالا برده و تصویری مثبت از فضا ایجاد کند، فرصت‌های مجرمانه کاهش خواهد یافت و مجرمان از ارتکاب جرم باز خواهند ماند (Cozen et al, 2005, 328).

در زمینه پیشگیری از جرم، رویکردهای مختلفی مطرح گردیده است که از جمله آن‌ها می‌توان به رویکردهای قانونی و یا اجرای سیستم نظارت به وسیله پلیس (Dantzker and Robinson, 2002)، رویکرد اجتماعی (Welsh, 2008, Syarmila Hany, 2002, Simond, 2002)، رویکرد مجرم یا متجاوز (Cozens and et al, 2006)، رویکرد محیط فیزیکی اشاره نمود (Brantingham and et al, 1997)، اشاره نمود. در میان تمامی این رویکردها، این محیط فیزیکی است که به اندازه محیط اجتماعی و شاید بیش از آن دارای اهمیت است، زیرا محیط فیزیکی شامل عناصر ثابتی است که از طریق برنامه‌ریزی و طراحی، می‌تواند منجر به کاهش فرصت‌های وقوع جرم گردند (Naser and Fisher, 1993). هر رویکرد مؤلفه‌های منحصر به فرد خود را دارد، اما مهم‌ترین آن‌ها که به‌طور معمول در تحقیقات مورد استفاده قرار می‌گیرند، رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی است. این نظریه به‌عنوان یک رویکرد پیشگیرانه در شرایط استراتژیک و به‌عنوان فرایندی که پیشگیری از جرم را مراحل اولیه برنامه‌ریزی به‌منظور تلاش برای از بین بردن فرصت‌های ارتکاب جرم و جنایت تضمین می‌کند، در نظر گرفته شده است. نظریه CPTED را می‌توان طراحی کارآمد و به‌کارگیری بهینه کلیه عناصر موجود در محیط مصنوع به‌منظور کاهش جرائم شهری دانست که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در ارتقاء کیفیت زندگی و افزایش رضایتمندی شهروندی و بهبود رفاه و سرمایه اجتماعی تأثیر بسزایی دارد (Crowe, 2000, 46). موفقیت CPTED بر اساس پنج شاخص اصلی آن شامل:

قلمروگرانی، نظارت، کنترل دسترسی، مدیریت و نگهداری و حمایت از فعالیت تامین می شود. مقوله امنیت بر اساس مدل نیازهای انسانی لنگه به لحاظ اهمیت بعد از نیازهای فیزیولوژیک انسان، در رتبه دوم قرار می گیرد و در قالب ادراک عملیاتی مدل اپیلارد قابل طبقه بندی است.

در راستای پژوهش حاضر مطالعاتی گسترده ای در سطح ملی و بین المللی صورت گرفته است، ولیکن در این قسمت از پژوهش به مطالعاتی که همپوشانی با موضوع پژوهش حاضر دارند پرداخته شده است. پورجعفر و همکاران (۱۳۸۷)، در پژوهشی تحت عنوان ارتقاء امنیت محیطی و کاهش جرائم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED، به این نتایج دست یافتند، که باید تلاش کرد که راهبرد و اصول CPTES در روند طراحی معماری و یا طراحی شهری بکار گرفته شود و جنبه اجرایی به خود بگیرد. سرگزی اول و قائمی شاد (۱۳۹۳)، در پژوهشی تحت عنوان، بررسی تأثیر چنین کالبدی محیط بر ارتقای امنیت و کاهش جرائم شهری در محله قاسم آباد زابل، به این نتایج رسیدند که اصول مطرح شده رویکرد CPTED در محیط های شهری به خوبی به کار گرفته شوند، تا اندازه چشمگیری از جرائم شهری کاسته خواهد شد و بر ارتقای حس امنیت مؤثر خواهد بود. اکبرشاهی و سهیلی (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان تبیین الگوهای طراحی عوامل کالبدی - محیطی مجتمع های مسکونی مؤثر بر افزایش امنیت اجتماعی ساکنین بر پایه رویکرد CPTED، به این نتایج دست یافتند، نقش عوامل کالبدی معماری در طراحی مجتمع های مسکونی می تواند کمک زیادی در افزایش امنیت اجتماعی ساکنین داشته باشد. صدرالسادات و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی تأثیر مؤلفه های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان در روستاهای دهستان طوس، به این نتایج رسیدند، اثرگذاری مثبت CPTED تنها به تعمیر و نگهداری، کنترل حرکت و دسترسی، قلمروگرایی و نظارت و مراقبت محدود می شود و نیاز به نقش هر چه بیشتر نهادهای دیده بانی در روستا احساس می شود تا مؤلفه حمایت را با تأثیری مثبت در تأمین حس امنیت دخالت دهند. مونچک و آرمیتاگ (۲۰۱۰)، در پژوهشی نشان دادند که ساکنانی که در محدوده هایی که رویکرد امنیت از طریق طراحی در آنها پیاده سازی شده است زندگی می کنند، نصف دیگران احساس ناامنی می کنند. ۲/۵ برابر کمتر از جرائم و سایل نقلیه رنج می برند. همچنین محدوده های توسعه یافته مطابق اصول این رویکرد سبب کاهش ۲۵ درصدی فرصت های مجرمانه می گردد. وکادین و گلوب (۲۰۱۲)، در کرواسی در خصوص احساس امنیت نشان دادند که زنان و مردان در هنگام راه رفتن به تنهایی در محله، پس از تاریکی هوا یا احتمال قربانی شدن احساس ناامنی یکسانی دارند. چارایی و همکاران (۲۰۱۰)، در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که وضعیت روشنایی، کیفیت معابر، فشردگی بافت و سرزندگی محله ها در احساس امنیت شهری مؤثر است. تاریکی، کم نوری و یا توزیع نامناسب سیستم روشنایی ممکن است منجر به آلودگی رفتاری و جرم خیزی شود. پاول و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی پس از بررسی روند پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در کشورهای غربی، انتقال این نظریه را در امارات متحده عربی مورد بررسی قرار داده اند. آن ها همچنین چالش های پیش روی این نظریه در این مناطق را برجسته کرده اند و معتقدند که با دانش میان فرهنگی می توان پیشگیری از جرم را در این مناطق توسعه داد. اشنايدر و کیتچن (۲۰۱۳)، نیز به پیشگیری از جرم را در فضای شهری از طریق طراحی محیطی در دو کشور ایالت متحده و بریتانیا به طور جداگانه مورد تجزیه و تحلیل و مقایسه قرار داده اند. این تجارب به عنوان پیشینه ای مورد استفاده در سایر کشورها قابل استفاده است. فوستر و همکاران (۲۰۱۴)، تأثیرات ترس از جرم را در راه رفتن و پیاده روی افراد در استرالیا بررسی و تحلیل کرده اند. نتایج یافته های آن ها نشان می دهد

که با افزایش مداخلات و تصمیم‌گیری‌هایی می‌توان ترس از جرم را کاهش و میزان پیاده‌روی را در معابر شهری، افزایش داد. لیتل و همکاران (۲۰۰۵)، به بررسی احساس امنیت زنان در چهار روستا در کشورهای انگلستان و نیوزیلند پرداختند، نتایج نشان داد که در طراحی فضای عمومی، باید به امنیت کالبدی، دوستانه بودن فضا و کالبدی بیشتر توجه شود تا زنان روستایی در چنین کالبدی احساس امنیت کنند.

حال با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش مطرح‌شده، می‌توان این‌گونه مطرح نمود که موضوع پیشگیری از جرائم با تأکید بر طراحی محیطی در مناطق پیراشهری یکی از ملزومات اساسی در مطالعات جرم و امنیت می‌باشد. بر این اساس، هدف پژوهش حاضر، طراحی محیطی و تأثیر آن در پیشگیری از جرم در فضاهای پیراشهری کلانشهر کرج، در شهر هشتگرد می‌باشد. در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال بررسی و کنکاش سؤالات ذیل می‌باشد.

بین طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد چه ارتباطی وجود دارد؟
از بین شاخص‌های طراحی محیطی با تأکید بر رویکرد CPTED، کدام یک بیشترین تأثیر را در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد دارند؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از حیث روش گردآوری و تحلیل اطلاعات توصیفی و تحلیلی است. تحلیلی از این جهت که ناظر بر بررسی طراحی محیطی و تأثیر آن در پیشگیری از جرم در فضاهای پیراشهری کلانشهر کرج، مورد مطالعه شهر هشتگرد می‌باشد. به منظور انجام این پژوهش به دو روش اسنادی و میدانی به تهیه اطلاعات و تجزیه و تلفیق آن‌ها اقدام شده است. در مرحله اسنادی به گردآوری اطلاعات از کتب، نشریات، آمارنامه‌ها، نقشه و سایت‌های اینترنتی پرداخته شده است. در مرحله اخذ اطلاعات میدانی، ضمن مشاهده و پرسش از ساکنین منطقه پیراشهری هشتگرد، از طریق پرسش‌نامه‌ها، اطلاعات لازم اخذ شده است. همچنین جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، از نرم‌افزارهای SPSS و مدل FAHP استفاده شده است.

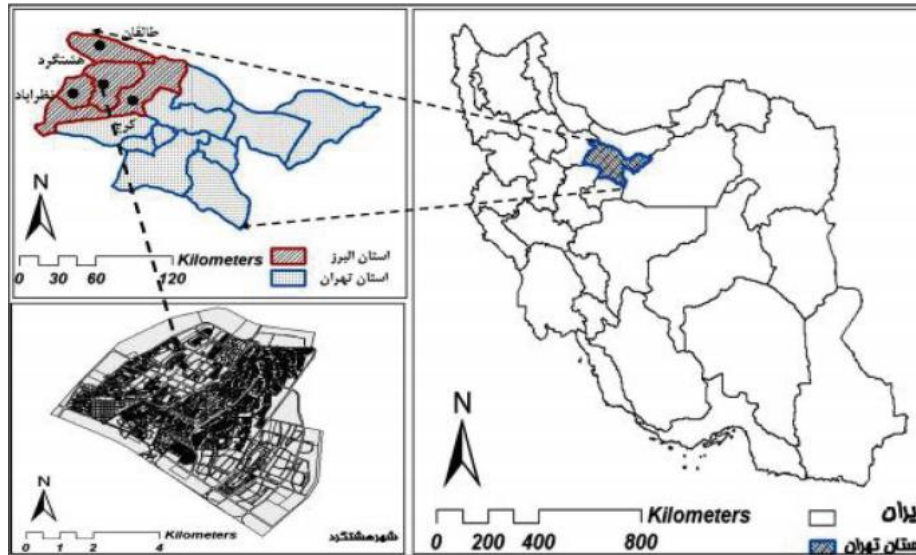
جامعه آماری پژوهش حاضر شامل دو بخش می‌باشد: بخش اول: ساکنان منطقه پیراشهری هشتگرد بر اساس سرشماری سال (۱۳۹۵)، تعداد (۵۵۶۴۰) نفر می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۲ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. در بخش دوم جامعه نمونه شامل: متخصصان در حوزه مطالعات برنامه‌ریزی شهری است که بر اساس نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۲۰ نفر به عنوان جامعه نمونه در این بخش تعیین شدند. همچنین قابل ذکر است از آنجایی که پرسشنامه مذکور بر پایه مؤلفه‌های شناسایی شده در تحقیق و دیدگاه صاحب‌نظران و کارشناسان فراهم شده است، بنابراین روایی صوری پرسشنامه تأیید می‌شود. همچنین جهت تعیین پایایی پرسشنامه از آماره آلفای کرونباخ استفاده شده که ۰/۸۲ به دست آمده و نشان‌دهنده پایایی قابل قبولی است. در ادامه نیز گزیده‌ای از شاخص‌ها و گویه‌های طراحی محیطی بیان گردیده شد (جدول ۱).

جدول ۱. شاخص‌ها و گویه‌های تحقیق

نحوه سنجش	گویه	شاخص	
مطالعات میدانی	راهکارهای طراحی محیطی	تقویت قلمروهای طبیعی	
مطالعات میدانی	بکارگیری مستمر فضا به وسیله کاربران		
مطالعات میدانی	استفاده از تابلوها، علائم و نشانه‌های بصری از طریق هنر ارتباط تصویری		
مطالعات میدانی	افزایش نظارت‌های طبیعی و گسترش حس مالکیت از طریق نهادهای اجتماعی		
مطالعات میدانی	بکارگیری استراتژی‌های بازدارندگی به وسیله ارگان‌های برنامه‌ریزی اجتماعی		
مطالعات میدانی	استفاده از محوطه‌سازی، حفاظ و نرده در طراحی شهر		
مطالعات میدانی	استفاده از موانع مسدودکننده مانند دیوارها، حصار و نرده		کنترل دسترسی
مطالعات میدانی	آگاهی بخشی به مردم از مکان ورودی‌ها و خروجی		
مطالعات میدانی	استفاده از زیرساخت‌های شهری مانند پوشش کف، جداره و محوطه‌سازی		
مطالعات میدانی	نورپردازی مطلوب و کافی بر دروازه‌ها		
مطالعات میدانی	رعایت استانداردهای مبلمان شهری		
مطالعات میدانی	التفات به جایگزینی کاربری‌های شهری		
مطالعات میدانی	التفات به نحوه دسترسی به اماکن عمومی	نظارت طبیعی	
مطالعات میدانی	جای‌دهی به کیوسک‌های تلفن و روزنامه‌فروشی یا دکه-های سیار		
مطالعات میدانی	امکان‌دهی به حضور انسان با تسهیلات خدماتی برای افزایش نظارت عمومی		
مطالعات میدانی	افزایش دید با پوشش‌های گیاهی		
مطالعات میدانی	افزایش امکان دید در جهت‌گیری ساختمان و مکان پارکینگ در طراحی شهر		
مطالعات میدانی	اصلاح برنامه‌ریزی فضایی از طریق استفاده کارآمد از فضاهای شهری		حمایت از فعالیت‌های اجتماعی
مطالعات میدانی	ایجاد تراکم در فعالیت‌های اجتماعی در مناطق جرم‌خیز		
مطالعات میدانی	قراردهی فعالیت‌های اقتصادی خاص در مکان‌های همجوار نیروهای انتظامی		
مطالعات میدانی	تعمیر و نگهداری تجهیزات شهری مانند تابلوها و علائم ارتباطی	تعمیر و نگهداری	
مطالعات میدانی	حفاظت از آسیب رساندن به تجهیزات شهری		
مطالعات میدانی	منظرسازی بر اساس معیارهای افزایش‌دهنده دید و نظارت عمومی		
مطالعات میدانی			

منبع: پورجعفر و همکاران، ۱۳۸۷

شهر جدید هشتگرد در استان البرز و در دامنه جنوبی کوه‌های البرز و حاشیه شمال کویر مرکزی ایران واقع شده، این شهر از نظر تقسیمات کشوری شهری مجزا از شهر قدیم بوده و در بخش مرکزی شهرستان ساوجبلاغ قرار گرفته است. نام دیگر این شهر مهستان است و یکی از ظرفیت‌های اقامتی جدید برای کلانشهر تهران می‌باشد.

شکل ۱. نقشه موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه در کشور و استان البرز

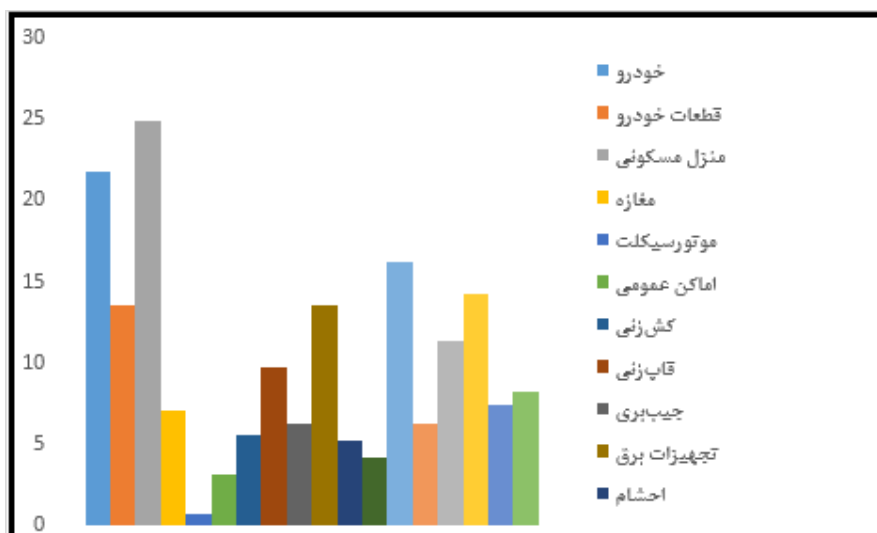
یافته‌های تحقیق

در ابتدا قبل از بررسی میزان جرائم در منطقه پیراشهری هشتگرد، لازم دانسته شد این رفتارها در حوزه (سرقت، نوامیس، اعتیاد) خلاصه نماییم. در حوزه سرقت، طبق آمار به‌دست آمده از نیروی انتظامی هشتگرد، سرقت در ۱۳ دسته طبقه‌بندی شده است. همه جرائم ذیل در حوزه قانونی منطقه پیراشهری هشتگرد رخ داده است (جدول ۲).

جدول ۲. میزان جرائم در منطقه پیراشهری هشتگرد

میانگین	اعتیاد	میانگین	نوامیس	میانگین	نوع سرقت	میانگین	نوع بزه سرقت
۶/۲	مواجهه با افراد معتاد	۴/۱	مزاحمت خیابانی	۵/۵	کش‌زنی	۲۱/۸	خودرو
۱۱/۳	مواجهه با افراد کارتن خواب	۱۶/۲	مزاحمت در کوچه‌های تنگ و باریک	۹/۷	قاپ‌زنی	۱۳/۵	قطعات خودرو
۱۴/۳	حضور اراذل و اوباش و زورگیران			۶/۳	جیب‌بری	۲۴/۹	منزل مسکونی
۷/۴	خفت‌گیری			۱۳۵	تجهیزات برق	۷/۱	مغازه
۸/۲	خرید و فروش مواد مخدر			۵/۲	احشام	۷	موتور سیکلت
						۳/۱	اماکن عمومی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

شکل ۲. نمودار میزان جرائم در منطقه پیراشهری هشتگرد

مطابق جدول (۲) و شکل (۲)، در بین انواع جرائم مربوط به سرقت، سرقت از منزل مسکونی با میانگین ۲۴/۹، و سرقت از خودرو با مقدار میانگین ۱۳/۵، بالاترین و پایین میانگین‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در بین نوامیس و اعتیاد، مزاحمت در کوچه‌های تنگ و باریک با مقدار میانگین ۱۶/۲ بالاترین و مزاحمت خیابانی با میزان ۴/۱، پایین‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند. طبق بررسی‌های میدانی در منطقه پیراشهری هشتگرد، زمین‌های بایر و خالی بسیاری وجود دارد که هم باعث توسعه بافت آشفته شده و هم موجبات آشفستگی و بروز ناهنجاری‌ها را فراهم کرده است. در منطقه پیراشهری به‌ویژه در حاشیه خارجی آن‌ها کوچه‌های نیمه تکمیل و خانه‌های جدا افتاد از بافت اصلی مشاهده می‌شود، بخش‌هایی که از منطقه پیراشهری هشتگرد از امکانات شهری چون نورپردازی با تیرهای چراغ‌برق کم برخوردار یا محروم‌اند. علاوه بر این تعدادی لامپ‌های سوخته وجود دارد که تاریکی حاصل از این نقصان می‌تواند زمینه‌ساز ارتکاب جرم و امنیت شود و رفت و آمد ساکنان در ساعت‌های شب را به پایین‌ترین حد خود برساند. همچنین همواره شاهد کنج‌های دور از میدان دید و نیز در تعداد زیادی از محله‌های این منطقه شاهد اختلاف سطح افقی گاه بیش از نیم متر هستیم که این بحث کالبدی در چنین مواقعی امکان پنهان شدن و حملات ناگهانی را به مجرمان می‌دهد و به‌ویژه در مورد زنان و دختران احتمال آسیب‌پذیری بالایی را به همراه دارد. همچنین بر اساس مطالعات میدانی صورت گرفته، با راه‌سازی بسیاری از بافت‌های این سکونتگاه‌ها، محل تجمع معتادان صورت گرفته و زمینه ارتکاب انواع جرائم و تهاجم به شهروندان را فراهم کرده است، وجود کوچه‌هایی با زوایای کور و پیچ‌درپیچ، وجود عقب‌نشینی و برآمدگی در بافت، کوچه‌های بی‌نظم و خانه‌های یک طبقه در حاشیه‌های محله‌های هشتگرد، در شب‌هنگام و ساعت‌های خلوت زمینه‌ساز ارتکاب جرائم مربوط به سرقت و مزاحمت‌های خیابانی و حتی خفت‌گیری-های شبانه در داخل منزل می‌باشند.

در ادامه نیز، به‌منظور مطالعه عمیق (تأثیرات طراحی محیطی و در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد)، از آزمون رگرسیون استفاده شد. در جدول (۳)، تحلیل رگرسیون، متغیر طراحی محیطی به‌عنوان متغیر مستقل و متغیر پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد متغیر وابسته به شیوه گام‌به‌گام وارد تحلیل شدند، در این راستا، می‌توان بیان داشت که بر اساس ضریب تعیین تعدیل‌شده ۹۵ درصد تغییرات متغیر وابسته به‌وسیله متغیر مستقل تبیین می‌شود و

پس از پنج گام متوالی، گویه‌های موردنظر در معادله رگرسیون باقی ماندند که مقدار آماره F برابر با $387/231$ در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنی دار شد که حاکی از معنی دار بودن رگرسیون می‌باشد. این وضعیت نشان می‌دهد که طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد تأثیر دارد.

جدول ۳. ضرایب اثرات طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد به شیوه گام به گام

B	ضریب تعیین تعدیل شده (R2Adj)	ضریب تعیین (R2)	ضریب همبستگی چندگانه (R)	گویه
۱/۴۴۵	۰/۵۶۲	۰/۵۵۶	۰/۵۴۳	راهکارهای طراحی محیطی
۱/۵۵۶	۰/۵۵۸	۰/۵۲۱	۰/۵۶۷	بکارگیری مستمر فضا به وسیله کاربران
۱/۴۵۱	۰/۵۹۸	۰/۵۵۶	۰/۵۶۹	استفاده از تابلوها، علائم و نشانه‌های بصری از طریق هنر ارتباط تصویری
۱/۶۷۴	۰/۵۵۴	۰/۵۶۱	۰/۵۷۱	افزایش نظارت‌های طبیعی و گسترش حس مالکیت از طریق نهادهای اجتماعی
۱/۵۱۲	۰/۵۹۱	۰/۵۳۲	۰/۵۵۹	بکارگیری استراتژی‌های بازدارندگی به وسیله ارگان‌های برنامه‌ریزی اجتماعی
۱/۵۵۴	۰/۶۲۱	۰/۵۶۱	۰/۵۵۴	استفاده از محوطه‌سازی، حفاظ و نرده در طراحی شهر
۱/۵۶۱	۰/۵۴۳	۰/۶۶۷	۰/۵۷۸	استفاده از موانع مسدود کننده مانند دیوارها، حصار و نرده
۱/۴۳۲	۰/۶۱۲	۰/۵۵۸	۰/۴۶۷	آگاهی بخشی به مردم از مکان ورودی‌ها و خروجی
۱/۵۵۴	۰/۶۲۱	۰/۵۵۴	۰/۵۴۳	استفاده از زیرساخت‌های شهری مانند پوشش کف، جداره و محوطه-سازی
۱/۶۱۵	۰/۶۶۵	۰/۶۲۲	۰/۵۷۲	نورپردازی مطلوب و کافی بر دروازه‌ها
۱/۵۵۶	۰/۶۲۱	۰/۵۵۸	۰/۴۴۳	رعایت استانداردهای مبلمان شهری
۱/۵۵۶	۰/۶۳۲	۰/۵۵۴	۰/۵۸۱	التفات به جایگزینی کاربری‌های شهری
۱/۶۵۴	۰/۵۳۴	۰/۶۱۲	۰/۵۵۶	التفات به نحوه دسترسی به اماکن عمومی
۱/۶۱۲	۰/۵۴۳	۰/۴۴۵	۰/۵۲۱	جای‌دهی به کیوسک‌های تلفن و روزنامه‌فروشی یا دکه‌های سیار
۱/۵۵۶	۰/۵۷۸	۰/۵۵۶	۰/۵۴۳	امکان‌دهی به حضور انسان با تسهیلات خدماتی برای افزایش نظارت عمومی
۱/۶۱۲	۰/۵۵۶	۰/۵۸۹	۰/۵۶۷	افزایش دید با پوشش‌های گیاهی
۱/۶۳۲	۰/۵۶۳	۰/۵۸۷	۰/۵۵۱	افزایش امکان دید در جهت‌گیری ساختمان و مکان پارکینگ در طراحی شهر
۱/۵۷۸	۰/۶۱۳	۰/۶۶۱	۰/۵۲۱	اصلاح برنامه‌ریزی فضایی از طریق استفاده کارآمد از فضاهای شهری
۱/۵۷۱	۰/۵۵۶	۰/۶۵۴	۰/۵۶۷	ایجاد تراکم در فعالیت‌های اجتماعی در مناطق جرم‌خیز
۱/۵۶۱	۰/۵۷۸	۰/۵۸۹	۰/۵۶۱	قراردی فعالیت‌های اقتصادی خاس در مکان‌های همجوار نیروهای انتظامی
۱/۵۷۸	۰/۶۶۵	۰/۶۶۷	۰/۵۷۴	تعمیر و نگهداری تجهیزات شهری مانند تابلوها و علائم ارتباطی
۱/۵۵۴	۰/۶۱۲	۰/۶۵۴	۰/۵۶۷	حفاظت از آسیب رساندن به تجهیزات شهری
۱/۵۶۱	۰/۶۱۰	۰/۵۵۴	۰/۴۹۸	منظر سازی بر اساس معیارهای افزایش دهنده دید و نظارت عمومی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در ادامه نیز به منظور ارتباط بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد، از رگرسیون چندگانه خطی استفاده شد. در رگرسیون ابتدا معناداری کل مدل رگرسیون مورد آزمون قرار گرفته که این کار توسط جدول تحلیل واریانس (ANOVA) انجام گردید. سپس باید معناداری تک تک ضرایب متغیرهای مستقل بررسی شود که این کار توسط جدول ضرایب انجام گرفت. همان‌طور که در جدول (۴)، تحلیل واریانس مدل رگرسیون مشخص است میزان خطای آلفای (Sig) تحلیل واریانس مدل رگرسیون بیشتر از میزان خطای قابل قبول است و نشان‌دهنده این است که بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد، در سطح اطمینان بالای ۰/۹۹، رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس جدول (۴)، میزان همبستگی بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد برابر با ۰/۶۸ درصد است، این مقدار گویای همبستگی قوی بین دو متغیر می‌باشد.

جدول ۴. میزان تبیین تغییرات متغیر طراحی محیطی در پیشگیری از جرم

تخمین خطای استاندارد	ضرب تعیین تعدیل‌شده	ضرب تعیین	همبستگی	مدل
۰/۵۴۳	۰/۶۷۸	۰/۶۸	۰/۰۰۰	۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

جدول ۵. تحلیل واریانس مدل رگرسیونی بین طراحی محیطی و پیشگیری از جرم

مدل	مجموع مربعات	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	۲۴/۴۴۳	۲۸/۴۴۵	۲۸/۴۴۳	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۶/۵۵۴	۰/۰۳۴		
مجموع	۴۰/۹۹۷	۲۸/۴۷۹		

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

همان‌طور که در جدول (۵)، مشاهده می‌شود، سطح معناداری کمتر از ۵ درصد گویای ارتباط معنادار و مثبت بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد است. در ادامه به منظور رتبه‌بندی شاخص‌های (طراحی محیطی) از تحلیل سلسله مراتبی فازی (FAHP)، استفاده شده است. در روش تحلیل سلسله مراتبی فازی، پس از تهیه نمودار سلسله مراتبی از متخصصین خواسته می‌شود تا عناصر هر سطح را نسبت به هم مقایسه کنند و اهمیت نسبی عناصر را با استفاده از اعداد فازی بیان کنند. در جدول ذیل تابع عضویت فازی برای متغیرهای زبانی نشان داده شده است.

جدول ۶. ماتریس اعداد فازی

	X1	X2	X3	X4	X5
X1	(۱و۱)	(۱و۲/۳)	(۲/۵و۱/۲و۲/۳)	(۱/۲و۲/۳و۱)	(۱/۲و۱/۳و۲)
X2	(۱و۲/۳)	(۱و۱)	(۳/۲و۲و۵/۲)	(۳/۲و۲و۵/۲)	(۲و۵/۲و۳)
X3	(۲/۵و۱/۲و۲/۳)	(۳/۲و۲و۵/۲)	(۱و۱)	(۱و۳/۲و۲)	(۱و۳/۲و۲)
X4	(۱/۲و۲/۳و۱)	(۳/۲و۲و۵/۲)	(۱و۳/۲و۲)	(۱و۱)	(۱/۲و۲/۳و۱)
X5	(۱/۲و۱/۳و۲)	(۲و۵/۲و۳)	(۱و۳/۲و۲)	(۱و۳/۲و۲)	(۱و۱)

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۷. درجه بزرگی S_j ها نسبت به یکدیگر

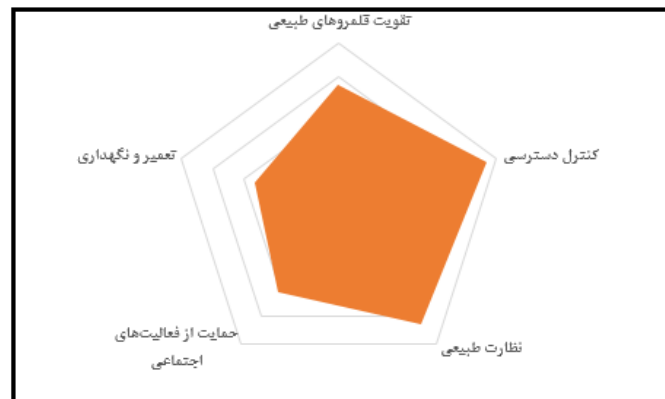
$V(S_1>S_2)=0.13$	$V(S_1>S_3)=0.56$	$V(S_1>S_4)=1$	$V(S_1>S_5)=0.55$	$V(S_1>S_5)=0.076$
$V(S_2>S_1)=1$	$V(S_2>S_3)=1$	$V(S_2>S_4)=1$	$V(S_2>S_3)=1$	$V(S_2>S_5)=1$
$V(S_3>S_1)=0.14$	$V(S_3>S_2)=0.66$	$V(S_3>S_4)=1$	$V(S_3>S_5)=0.76$	$V(S_3>S_4)=1$
$V(S_4>S_1)=0.76$	$V(S_4>S_2)=0.13$	$V(S_4>S_3)=0.56$	$V(S_4>S_3)=0.55$	$V(S_4>S_5)=0.71$
$V(S_5>S_1)=1$	$V(S_5>S_2)=0.4$	$V(S_5>S_3)=0.86$	$V(S_5>S_4)=1$	$V(S_5>S_4)=1$

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۸. وزن نهایی شاخص‌ها

وزن نرمال شده	وزن نرمال نشده	شاخص
۰/۱۸۹	۰/۴۴	تقویت قلمروهای طبیعی
۰/۳۳۵	۰/۶۶	کنترل دسترسی
۰/۲۲۱	۰/۵۷	نظارت طبیعی
۰/۱۵۴	۰/۳۱	حمایت از فعالیت‌های اجتماعی
۰/۱۳۴	۰/۲۸	تعمیر و نگهداری

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

شکل ۳. نمودار وزن نهایی شاخص‌ها

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

مطابق جدول (۸) و شکل (۳)، به ترتیب شاخص‌های کنترل دسترسی با وزن ۰/۳۳۵، نظارت طبیعی با وزن ۰/۲۲۱، تقویت قلمروهای طبیعی با وزن ۰/۱۸۹، حمایت از فعالیت‌های اجتماعی با وزن ۰/۱۵۴، تعمیر و نگهداری با وزن ۰/۱۳۴، بالاترین و پایین‌ترین رتبه را در کاهش میزان جرم‌خیزی در منطقه پیراشهری هشتگرد به خود اختصاص داده‌اند. بر اساس نتایج به‌دست آمده می‌توان گفت، شاخص کنترل دسترسی نیز اولین رتبه را به خود اختصاص داده است، در طراحی محیطی برای دسترسی مراجعه‌کنندگان به فضاهای عمومی تلاش شود تا در آن‌ها مشاهده‌پذیری، شفافیت،

تعریف پذیری و مکان‌یابی محیط توسط شهروندان به سادگی صورت گیرد و بر وجود نگهبان در جهت کنترل دسترسی‌ها نیز تأکید شود. همچنین پایین‌ترین رتبه را متغیر تعمیر و نگهداری به خود اختصاص داده است. با تعمیر و نگهداری مبلمان و تجهیزات شهری و زیرساخت‌های شهری می‌توان از طریق حمایت از نظارت‌های طبیعی و شکل‌دهی به قلمرو-های طبیعی و امکان‌سازی حمایت از فعالیت‌های اجتماعی می‌توان میزان پتانسیل‌های جرم‌خیزی منطقه پیراشهری هشتگرد را کاهش داد و امکان نظارت‌های شهروندی بیشتر را افزایش داد.

نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر با گسترش شهرنشینی و پیدایش مناطق پیراشهری و تبدیل شدن آن‌ها به مراکز ناهمگن جمعیتی، انواع مسائل شهری از جمله افزایش رفتارهای ضداجتماعی و جرائم را نیز در شهرها شاهد هستیم، در واقع شهرنشینی، فرصت بیشتری را برای هنجارشکنی فراهم نموده است. در این راستا، یکی از عوامل مؤثر در کاهش میزان جرم‌خیزی، طراحی مطلوب محیطی می‌باشد. در این راستا، نتایج پژوهش نشان داد، در بین انواع جرائم مربوط به سرقت، سرقت از منزل مسکونی با میانگین ۲۴/۹، و سرقت از خودرو با مقدار میانگین ۱۳/۵، بالاترین و پایین میانگین‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در بین نوامیس و اعتیاد مزاحمت در کوچه‌های تنگ و باریک با مقدار میانگین ۱۶/۲ بالاترین و مزاحمت خیابانی با میزان ۴/۱، پایین‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده‌اند.

در ادامه نیز، به منظور مطالعه عمیق (تأثیرات طراحی محیطی و در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد)، از آزمون رگرسیون استفاده گردیده شد. نتایج نشان داد، طراحی محیطی در پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد تأثیر مثبتی دارد. در ادامه نیز به منظور ارتباط بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد، از رگرسیون چندگانه خطی استفاده شد. نتایج نشان داد، میزان همبستگی بین شاخص‌های طراحی محیطی و پیشگیری از جرم در منطقه پیراشهری هشتگرد برابر با ۰/۶۸ درصد است، این مقدار گویای همبستگی قوی بین دو متغیر می‌باشد. در نهایت به منظور رتبه‌بندی شاخص‌های (طراحی محیطی) از تحلیل سلسله مراتبی فازی (FAHP)، استفاده شده است. نتایج نشان داد، به ترتیب شاخص‌های کنترل دسترسی با وزن ۰/۲۳۵، نظارت طبیعی با وزن ۰/۲۲۱، تقویت قلمروهای طبیعی با وزن ۰/۱۸۹، حمایت از فعالیت‌های اجتماعی با وزن ۰/۱۵۴، تعمیر و نگهداری با وزن ۰/۱۳۴، بالاترین و پایین‌ترین رتبه را در کاهش میزان جرم‌خیزی در منطقه پیراشهری هشتگرد به خود اختصاص داده‌اند. در یک جمع‌بندی نتایج می‌توان گفت، از آنجا که در حال حاضر رشد بی‌رویه جمعیت در کلانشهر تهران سبب ایجاد تحول در ساختار فضایی، اجتماعی و اقتصادی منطقه پیراشهری هشتگرد در منطقه شده است، می‌توان اذعان داشت که این تحول، دگرگونی ساختار ارزشی و الگوهای رفتاری را شکل داده است که خود زمینه‌ساز بروز ناهنجاری‌ها و کج‌روی‌های اجتماعی شده است. حال عوامل محیطی از عوامل مؤثر بر شکل‌گیری جرم می‌باشد و از آنجا که جهت نداشتن ساختار و کالبد مناسب عملکرد سریع و مناسب نیروهای انتظامی و پلیس را به منظور کنترل نظارت و رسیدگی با مشکل مواجه می‌کند، ضعف خدمات و امکانات رفاهی و شبکه حمل‌ونقلی مناسب سبب شکل‌گیری نارضایتی اجتماعی می‌شود که می‌تواند زمینه‌ساز بروز انواع جرائم گردد، ناکافی بودن روشنایی، مسکن نامناسب و زیبا و منظر نامناسب شهری در بروز جرائمی مانند سرقت را تسهیل می‌کند، و می‌تواند به شکل‌گیری انواع جرم مؤثر باشد.

- مطالعه مکان‌های پرخطر و جرم‌خیز خیابان در هنگام شب بکارگیری تمهیدات طراحی محیطی مناسب و نورپردازی جهت از بین بردن محل‌های مستعد بزهکاری مانند از بین بردن گوشه‌های تاریک و فرورفته ساختمان‌ها.
- تزیین کاربری‌های مختلط تجاری-مسکونی که باعث افزایش نظارت اجتماعی در ساعات شبانه در فضای شهری می‌شود.
- توزیع متعادل کاربری‌ها به نحوی که پیوستگی بدنه‌های خاموش و غیرفعال در ساعات شبانه.

منابع

- اکبرشاهی، منیژه. سهیلی، جمال‌الدین. ۱۳۹۷. تبیین الگوهای طراحی عوامل کالبدی-محیطی مجتمع‌های مسکونی مؤثر بر افزایش امنیت اجتماعی ساکنین بر پایه رویکرد CPTED. پنجمین کنفرانس ملی معماری و شهرسازی ایران در گر آثار و اندیشه‌ها.
- پورجعفر، محمدرضا. محمودی نژاد، هادی. رفیعیان، مجتبی. انصاری، مجتبی. ۱۳۸۷. ارتقاء امنیت محیطی و کاهش جرائم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED. نشریه بین‌المللی علوم مهندسی دانشگاه علم و صنعت ایران، ویژه‌نامه مهندسی معماری و شهرسازی، جلد ۱۹. شماره ۶. صص ۷۳-۸۲.
- امیر یاراحمدی، محمود. ۱۳۸۷. به سوی شهرسازی انسان‌گرا. تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- جیکوبز، جین. ۱۳۸۶. مرگ وزندگی شهرهای بزرگ، آمریکایی، ترجمه. حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی، تهران: دانشگاه تهران.
- سرگزی اول، ح. قائمی شاد، م. ۱۳۹۳. بررسی چینش کالبدی محیط بر ارتقای امنیت و کاهش جرائم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED، مطالعه موردی: محله قاسم آباد-زابل. اولین همایش ملی در جستجوی شهر فردا و اکاوی مفاهیم و مصادیق در شهر اسلامی-ایرانی، تهران، ۲۰ و ۳۰ مهر.
- صالحی، اسماعیل. ۱۳۸۷. ویژگی‌های محیطی فضاهای شهری امن. مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- صدرالسادات، آیدا. سجاسی قیداری، حمدالله. غنابستانی، علی‌اکبر. ۱۳۹۷. ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان مطالعه موردی: روستاهای دهستان توس. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. سال هفتم. شماره پیاپی ۲۳. شماره چهارم، صص ۷۴-۵۹.
- صدرالسادات، آیدا. سجاسی قیداری، حمدالله. غنابستانی، علی‌اکبر. ۱۳۹۷. ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم در طراحی محیط بر احساس امنیت ساکنان مطالعه موردی: روستاهای دهستان توس. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. سال هفتم. شماره پیاپی ۲۳. شماره چهارم، صص ۷۴-۵۹.
- Blobaum, A., and Hunecke, M. 2005. **Perceived danger in urban public space-The Impacts of Physical Features and Personal Factors**, Environment and Behavior, 37: 465-486
- Brantingham P. & Brantingham P. 2005. **Situational Crime Prevention as a Key Component in Embedded Crime Prevention**, Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, pp. 271-288
- Cozens, P. M., & Saville, G., and Hillier, D. 2005. **Crime prevention through environmental design (CPTED): a review and modern bibliography**, Journal of Property Management, 23: 328-356.
- Cozens, P., D.Hiller, G., Prescott, "Crime and the design residential Property-Exploring the Theoretical Background"; Journal of Property Management, Vol.19, Issue 2, 2001, PP 136-164

- Crowe T. 2000. **Crime Prevention through Environmental Design**, Stoneham, Butterworth Heineman: Massachusetts.
- Dantzker M. & Robinson D. 2002. **Perspectives on Crime Prevention a Capstone View**. (D. Robinson, Ed.) Inc: Policing And Crime Prevention United States
- Foster, S. Knuiman, M. Villanueva, K. Wood, L. Christian, H. Giles-Corti, B. 2014 “**Does Walkable Neighbourhood Design Influence the Association between Objective Crime and Walking?**”, International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 11:100.
- Gharaei, F., Jahanbani, N. & Rashidpour, N. 2010. **A Review on the Security Perception Measurement in Different Parts of the City**, the Case of Districts 2 and 11 of Tehran, *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 4, 17-32.
- Harvey D. 1982. **The limits to capital**”. Oxford.
- Harvey D. 1985. **The urbanisation of capital**. Baltimore.
- Harvey D. 1989. **From managerialism to entrepreneurialism: the transformation in urban**. Governance in late capitalism. *Geogr Ann Ser B, Hum Geogr* 71(1):3–37.
- Little, J. Panelli. R. Kraack, A. 2005. **Womens fear of crime: a rural perspective**. *Journal of Rural Studies*, 21(2): 151-163.
- Monchuk, L., & Armitage, R. 2010. **1999 to 2009: Re-Evaluating Secured by Design**.
- Nasar J. & Fisher B. 1993. **Hot Spots of Fear and Crime: A Multi-method Investigation**, *Journal of Environmental Psychology*, 1993, Vol. 13, pp. 187-206.
- Park, H. 2010. **Designing out Crime in South Korea: Qualitative Analysis of Contemporary CPTED-Related Issues**, *Asia Pacific Journal of Police & Criminal Justice*, 8(2): 21-48
- Paul, E; Rachel, A;Leanne, M;Ben, C. 2013. **Crime Prevention through Environmental Design in the United Arab Emirates: A Suitable Case for Reorientation?** “Built Environment, Volume 39, Number 1, March 2013, pp. 92-113(22), Publisher: Alexandrine Press
- Piorr, Annette, Joe Ravetz and Ivan Tosics .2012, **Towards European Policies to Sustain Urban-Rural Futures, Forest & Landscape**, University of Copenhagen – LIFE Coordinator of PLURE, p. 5
- Rothrock, Sara, E. 2010. **Antiterrorism design and public safety: reconciling CPTED with the post** Massachusetts Institute of Technology. Dept. of Urban Studies and Planning
- Schneider, R.H. Kitchen, T. 2013. “**Putting Crime Prevention through Environmental Design into Practice via Planning Systems: A Comparison of Experience in the US and UK**”, *Built Environment*, 39(1):9-30(22), Publisher: Alexandrine Pres
- Simons C. 2002. **The Evolution of Crime Prevention. (D. Robinson, Ed.) United States: Policing and Crime Prevention**, Pearson Education, Inc.
- Welsh B. & Hoshi A. 2002. **Communities and Crime Prevention, Evidence-Based Crime Prevention**, New York: Routledge.
- Zukin, S. 1995. **The Cultuer of Cities**, New York, Blakwell publishers.